

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 290/04-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 23. septembra 2004 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. Pavla Sýkoru, CSc., bytom Z., zastúpeného advokátom Mgr. M. U., Z., vo veci porušenia jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom a základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Obdo 15/02, za účasti Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. Pavla Sýkoru, CSc., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. apríla 2004 doručená sťažnosť Ing. Pavla Sýkoru, CSc., bytom Z. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci

porušenia jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom a základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Obdo 15/02.

Z obsahu sťažnosti vyplynulo, že sťažovateľ podal 27. septembra 1994 Okresnému súdu Dolný Kubín (ďalej len „okresný súd“) žalobu o zaplatenie sumy 150 683 Sk s prísl. smerujúcu proti mestu T. (ďalej len „žalovaný“). Okresný súd vydal vo veci 29. novembra 1994 platobný rozkaz, proti ktorému žalovaný podal 6. decembra 1994 odpor. Po zrušení platobného rozkazu sa 30. januára 1995 uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito za účelom nariadenia znaleckého dokazovania.

Na pojednávaní konanom 12. mája 1997 rozhodol okresný súd rozsudkom, ktorým zaviazal žalovaného na zaplatenie sumy 65 335 Sk s prísl. a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Proti prvostupňovému rozsudku podali odvolanie obaja účastníci konania. Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) rozhodol vo veci rozsudkom z 29. januára 1998, ktorým zmenil napadnutý prvostupňový rozsudok a žalobu sťažovateľa v celom rozsahu zamietol. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal sťažovateľ 29. januára 1998 dovolanie. Spis bol postúpený okresným súdom najvyššiemu súdu 8. septembra 1999, ktorý až po dvoch rokoch a ôsmich mesiacoch rozhodol o dovolaní tak, že napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie. Na pojednávaní uskutočnenom 7. novembra 2001 krajský súd rozhodol rozsudkom, ktorým potvrdil rozsudok okresného súdu z 12. mája 1997 s výnimkou výroku týkajúceho sa úroku z omeškania. Proti tomuto rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ 8. februára 2002 dovolanie. Najvyšší súd rozhodol o podanom dovolaní rozsudkom sp. zn. 2 Obdo 15/02 z 30. januára 2004 (až po sťažnosti sťažovateľa na prietahy v konaní z 9. januára 2004), a to tak, že dovolanie zamietol.

Sťažovateľ poukazuje na to, že „... v dôsledku týchto neprimeraných prietáhov spôsobených Najvyšším súdom SR mi bola fakticky odňatá možnosť podať generálnemu prokurátorovi SR podnet na podanie mimoriadneho dovolania proti rozsudku Krajského súdu Žilina zo dňa 7. 11. 2001, č. k.: 20 Cob 348/01, ktorý som mal záujem podať, pretože som mal za to, že ním bol, ako už bolo vyššie uvedené, porušený zákon“.

Porušenie svojich základných práv vidí sťažovateľ najmä v tom, že mu bolo všeobecnými súdmi odopreté „... slobodne sa obhajovať a dokázať, že znalecký posudok je neobjektívny a to z nasledujúcich dôvodov:

1) Súdny nedovolili vypracovať ďalší znalecký posudok, čo odobril aj Najvyšší súd SR keď tvrdí, že takýto posudok by bol nadštandardný.

2) Moje doklady vypracované nestrannými, zodpovednými a vysoko kvalifikovanými subjektami o obťažnosti a cene vykonaného diela vypovedajúce v môj prospech (UNIKA s. r. o. – renomovaná firma, autor cenníkov projektových prác a Prof. Ing. J. M., CSc. – špecialista v danom odbore na európskej úrovni) považovali za nulitné, rovnako ako moje písomné stanovisko k znaleckému posudku, ktorým som ho spochybnil.

3) Nevypočuli svedkov, ktorých písomné výpovede som súdom doručil a nevykonali vecné dokazovanie písomných a grafických dokladov svedčiacich o všetkých prácach, ktoré som pre odporcu vykonal“.

Sťažovateľ tvrdí, že bol postupom najvyššieho súdu diskriminovaný, pretože mu neumožnil ďalším znaleckým posudkom vyvrátiť nepravdivosť znaleckého posudku, ktorý vyhovoval odporcovi. Z týchto dôvodov žiada, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie jeho uvedených základných práv, zrušil označený rozsudok najvyššieho súdu a priznal mu primerané finančné zadosťučinenie vo výške 50 000 Sk.

Ústavný súd si v rámci prípravy predbežného prerokovania sťažnosti od okresného súdu vyžiadal kompletný spisový materiál okresného súdu v právnej veci sťažovateľa, t. j. spis sp. zn. 7 Cb 519/94, ktorý mu bol doručený 13. septembra 2004, a oboznámil sa s jeho obsahom.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh prerokuje bez prítomnosti sťažovateľa a zisťuje, či sťažnosť spĺňa zákonom predpísané náležitosti a či nie sú dôvody na jej odmietnutie. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa môže každý domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Z argumentácie, ktorou sťažovateľ svoju sťažnosť odôvodnil, vyplýva, že porušenie svojho práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vidí v nedostatočnom zistení

skutkového stavu a vyvodení nesprávnych právnych záverov najvyšším súdom v dovolacom konaní vedenom pod sp. zn. 2 Obdo 15/02.

Podľa judikatúry ústavného súdu právo na súdnu ochranu zaručuje každému právo na prístup k súdu, ako aj konkrétne procesné garancie v konaní pred ním (I. ÚS 26/94). Práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa možno domáhať v medziach a za podmienok ustanovených vykonávacími zákonmi (II. ÚS 1/95).

Ústavný súd v rámci svojej konštantnej judikatúry zotrúva na názore, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať postupy a rozhodnutia všeobecného súdu iba v prípade, ak v konaní, ktoré predchádzalo rozhodnutiu, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

Z rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 2 Obdo 15/02 z 30. januára 2004 vyplýva, že tento ako dovolací súd po zistení, že sú splnené procesné podmienky dovolania, preskúmal rozhodnutie odvolacieho súdu (t. j. rozsudok krajského súdu sp. zn. 20 Cob 348/01 zo 7. novembra 2001) v rozsahu, v ktorom bol jeho výrok napadnutý, [§ 236 ods. 1, § 238 ods. 1, § 240 ods. 1 a § 242 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“)]. Po zistení, že dovolanie nie je podané dôvodne, ho zamietol (§ 243b ods. 1 OSP). Dovolací súd poukázal na správne dôvody napadnutého rozsudku odvolacieho súdu a na predchádzajúci rozsudok sp. zn. 2 Obdo 4/99 z 15. augusta 2001,

ktorým zrušil rozsudok odvolacieho súdu z 29. januára 1998 sp. zn. 20 Cob 340/97 a vyslovil v ňom právny názor záväzný pre odvolací súd (§ 243d ods. 1 OSP), ktorý bol v dovolaní napadnutom rozhodnutí krajského súdu rešpektovaný a uvedené rozhodnutie z neho vychádza.

Pokiaľ ide o právne posúdenie veci, dovolací súd znovu upriamil pozornosť na svoj názor vyslovený už v rozsudku sp. zn. 2 Obdo 4/99, podľa ktorého *„Účastníci si môžu usporiadať svoje vzťahy v podstate voľne, ale či už ide o zmluvu písomnú alebo ústnu, platia určité zásady, od ktorých sa účastníci nemôžu odkloniť. Ak účastníci majú v zmluvnom vzťahu rovnaké postavenie a ohľadne výšky ceny diela, každý tvrdí čosi iné, a nijako objektívne nepreukázané, súd nemôže odhadovať, čo asi účastníci dohodli. Bud' tu záväzkový vzťah vznikol, alebo nevznikol. Tohto si museli byť vedomí aj účastníci, keď tento záväzok medzi sebou právne neošetrili. Správne vychádzal súd pri odhade výšky plnenia, a to jednak z vyjadrenia účastníkov a určenia vypočítaného znalcom a nebol dôvod ísť nad tento rámec. Ochranu oprávnených práv súd poskytuje, ale hlavne si ju musí zabezpečiť sám účastník hlavne tým, že vstupuje do právnych vzťahov obojstranne jasných a preukázateľných“.*

Z citovaného rozhodnutia najvyššieho súdu je podľa názoru ústavného súdu zjavné, že tento sa zaoberal námietkami a argumentáciou sťažovateľa v dovolacom konaní a svoje rozhodnutie náležite odôvodnil. Najvyšší súd sa dostatočne vysporiadal s otázkou doplnenia dokazovania (predovšetkým pokiaľ ide o prípadné ďalšie znalecké dokazovanie), pričom sťažovateľ v sťažnosti neuviedol také skutočnosti, ktoré by odôvodňovali záver, že jeho postup bol ústavne neakceptovateľný.

Ústavný súd môže sťažnosť odmietnuť pre zjavnú neopodstatnenosť vtedy, ak je zrejmé, že medzi namietaným postupom všeobecného súdu, v tomto prípade najvyššieho súdu, a označenými základnými právami nie je žiadna súvislosť, ktorá by reálne vytvárala základ na záver o ich možnom porušení.

S ohľadom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní tejto časti sťažnosti podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde dospel k záveru, že z predloženej sťažnosti ani z vyžiadaného spisu okresného súdu nevyplýva nič, čo by svedčilo o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti záverov vyvođených najvyšším súdom v rozsudku sp. zn. 2 Obdo 15/02 z 30. januára 2004 a v súvislosti s tým o možnosti porušenia sťažovateľom označeného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Ústavný súd preto sťažnosť v tejto časti v zmysle § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

2. K namietanému porušeniu základného práva vyjadriť sa k všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy

Sťažovateľ ďalej namieta, že mu najvyšší súd, proti ktorému smeruje táto sťažnosť, odňal jeho základné právo, aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Tým došlo podľa neho k porušeniu čl. 48 ods. 2 ústavy.

Najvyšší súd na neverejnom pojednávaní konanom 30. januára 2004 rozsudkom zamietol dovolanie sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 20 Cob 348/01 ako nedôvodné (§ 243b ods. 1 OSP).

Porušenie základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy však predpokladá, že sa vo veci, v ktorej malo dôjsť k porušeniu tohto základného práva, konalo a vykonávali dôkazy. K takýmto úkonom najvyššieho súdu nedošlo, a preto niet žiadnej príčinnej súvislosti medzi uvedeným základným právom a postupom najvyššieho súdu vo veci sp. zn. 2 Obdo 15/02. Ak ústavný súd nezistí príčinnú súvislosť a reálnu možnosť namietaného porušenia označených základných práv postupom všeobecného súdu, musí sťažnosť odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

Keďže zo zápisnice o pojednávaní pred dovolacím súdom vyplýva, že v označenej veci sa v súlade s ustanovením § 243a ods. 2 druhej vety OSP žiadne dokazovanie

nevykonávalo, nemohlo v napadnutom konaní reálne dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľa spojeného s vykonávaním dokazovania (m. m. I. ÚS 24/98, II. ÚS 103/03).

Z toho dôvodu ústavný súd v tejto časti odmietol sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

K námietke sťažovateľa, že „... Najvyšší súd SR diskriminoval moje postavenie oproti odporcovi tým, že mi neumožnil ďalším znaleckým posudkom vyvrátiť nepravdivosť znaleckého posudku, ktorý vyhovoval iba odporcovi...“, ústavný súd poznamenáva, že v zmysle jeho konštantnej judikatúry nemožno za súčasť základného práva vyjadriť sa k vykonaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako súčasť práva na spravodlivý proces), považovať aj povinnosť súdu vykonať dôkazy označené účastníkmi súdneho konania, t. j., že do obsahu tohto základného práva nepatrí povinnosť súdu vykonať všetky navrhované dôkazy (napr. I. ÚS 75/94, I. ÚS 35/97, I. ÚS 64/97). Do tohto obsahu nepatrí ani právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov, prípadne sa dožadovať ním navrhovaného spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (napr. I. ÚS 98/97). Princíp voľného hodnotenia dôkazov v konaní pred súdmi v spojení so zásadou spravodlivého rozhodnutia veci umožňuje sudcovi a súdu vykonať len tie dôkazy, ktoré podľa jeho uváženia k takémuto rozhodnutiu vedú (I. ÚS 64/97).

3. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy

V zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy má každý právo (...), aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Ústavný súd považuje v spojitosti s namietaným porušením tohto základného práva za potrebné poukázať na jeho účel a podstatu, ktorým je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorom sa nachádza osoba (účastník konania pred súdom) domáhajúca sa rozhodnutia v jej veci bez ohľadu na jej postavenie v súdnom konaní dovtedy, kým v jej veci nie je

rozhodnuté s účinkami právoplatnosti (napr. I. ÚS 10/98, II. ÚS 12/01, III. ÚS 116/01, IV. ÚS 37/02, IV. ÚS 86/03).

Čo sa týka namietaného porušenia základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom najvyššieho súdu v označenom dovolacom konaní, ústavný súd sa odvoláva na svoju stabilizovanú judikatúru (napr. II. ÚS 12/01, IV. ÚS 32/03), podľa ktorej sa ochrana tomuto základnému právu poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie práva označeným orgánom verejnej moci ešte trvalo. Ak v čase, keď bola podaná sťažnosť ústavnému súdu, už nedochádza k namietanému porušovaniu práva, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde) bez ohľadu na to, z akých dôvodov toto porušovanie skončilo.

Jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný právny prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní týchto práv nepokračovalo.

Preto ak je zrejmé, že v čase, keď bola sťažnosť ústavnému súdu doručená, už k zbytočným prietáhom v konaní nedochádzalo, je daný dôvod na odmietnutie takejto sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

Pokiaľ sťažovateľ označil v sťažnosti doručenej ústavnému súdu 23. apríla 2004 za porušovateľa jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov najvyšší súd, pričom tento rozhodol o jeho dovolaní rozsudkom sp. zn. 2 Obdo 15/02 z 30. januára 2004 (doručeným právnomu zástupcovi sťažovateľa 26. februára 2004), je zrejmé, že v čase doručenia sťažnosti už tvrdené porušovanie označeného základného práva postupom najvyššieho súdu netrvalo.

Vzhľadom na tento skutkový stav a obsah sťažnosti, ako aj zmysel a účel základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov ústavný súd dospel už pri predbežnom prerokovaní sťažnosti k záveru, že sťažnosť je aj v tejto časti zjavne neopodstatnená, a z toho dôvodu ju odmietol už po jej predbežnom prerokovaní.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok a rozhodnutie o zrušení napadnutého rozhodnutia, resp. o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia je viazané na vyslovenie porušenia základného práva alebo slobody sťažovateľa (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy), ústavný súd sa touto časťou návrhu na rozhodnutie nezaoberal.

P o u č e n i e: Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. septembra 2004